

BMP-0790-4-6/2016/MJ

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 roku

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -06- 17
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Ministrze,

w nawiązaniu do wystąpienia Pana Rzecznika z dnia 23 maja 2016 roku (sygn.KMP.570.24.2015.WS) w sprawie *udzielenia informacji dotyczącej etapu realizacji obszarów zawartych w dokumencie pn. Strategia działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji* uprzejmie przedstawiam co następuje.

Na wstępie pragnę wskazać, że od dnia przyjęcia *Strategii* podejmowane są różnorodne i intensywne działania zmierzające do jej wdrożenia, jednak ze względu na ich ilość, złożoność oraz wieloaspektowość wdrażanie *Strategii* przewidywane jest co najmniej do końca 2017 roku.

W kontekście powyższego pragnę wskazać, że w II połowie 2015 roku zrealizowano projekt badawczy dotyczący problemu agresji w Policji, który miał stanowić merytoryczne wsparcie do projektowania i wdrażania nowych rozwiązań mających za zadanie przeciwdziałanie potencjalnym przypadkom stosowania przemocy przez funkcjonariuszy Policji. Celem badania było uzyskanie wiedzy o skali zjawiska, jego charakterystyce, przyczynach, a także określenie grup ryzyka, tj. grup funkcjonariuszy, u których poziom agresji jest największy, jak również opracowanie narzędzia służącego do oceny podatności funkcjonariuszy na agresywne zachowania.

W ramach ww. projektu badawczego została przeprowadzona analiza sprawozdań Komendy Głównej Policji i skarg kierowanych do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, obserwacje uczestniczące pracy policjantów, trzy fale badania ilościowego oraz 30 indywidualnych wywiadów jakościowych. Ponadto, podczas warsztatu z udziałem przedstawicieli Komendy Stołecznej Policji, wyznaczono normy dla narzędzia do pomiaru poziomu agresji. Istotnym elementem badania było także przeprowadzenie zaawansowanych analiz statystycznych, które umożliwiły oszacowanie skali zjawiska agresji w Policji, a także wyodrębnienie grup policjantów ze względu na uzyskany wynik pomiaru poziomu agresji.

Na zaawansowanym etapie są również prace w obszarze zapewnienia efektywnego prowadzenia postępowań dyscyplinarnych przeciwko funkcjonariuszom Policji w sprawach o naruszenia praw człowieka. W omawianym zakresie:

- przygotowany został projekt bazy wiedzy z zakresu postępowań dyscyplinarnych dotyczących badania przypadków łamania praw człowieka, która ma stanowić narzędzie pomocnicze dla policyjnych rzeczników dyscyplinarnych (materiał ten został już przekazany Policji);
- podjęto działania, które umożliwią generowanie statystyk postępowań dyscyplinarnych w sprawach o naruszenie praw człowieka przez policjantów;
- zainicjowano współpracę z Prokuraturą Generalną (obecnie Prokuraturą Krajową) w zakresie efektywnego, równoległego prowadzenia postępowań karnych i dyscyplinarnych w sprawach o przestępstwa związane z pozbawieniem życia oraz z nieludzkim bądź poniżającym traktowaniem lub karaniem, których sprawcami są funkcjonariusze Policji;
- podjęto działania w celu zorganizowania specjalistycznych szkoleń dla policyjnych rzeczników dyscyplinarnych w zakresie kwalifikowania przewinień dyscyplinarnych w sprawach o naruszenia praw człowieka;
- podjęto działania w celu ewaluacji mechanizmu przekazywania informacji skargowych i pozaskargowych do Rzecznika Praw Obywatelskich oraz do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Ponadto Komendant Główny Policji polecił komendantom wojewódzkim Policji, Komendantowi Stołecznemu Policji, Komendantowi Centralnego Biura Śledczego Policji oraz komendantom szkół Policji, by w przypadku zaistnienia czynów stanowiących potencjalne naruszenie praw człowieka i zarazem mogących stanowić przedmiot postępowania dyscyplinarnego, każdorazowo dokonywano wnikliwej analizy informacji pod kątem ewentualnego wyłączenia właściwego przełożonego dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego, a następnie przekazywano wyniki ww. analizy wyższemu przełożonemu.

W ramach obszaru budowania środowiska sprzyjającego profesjonalnemu wykonywaniu zadań, przeprowadzono analizę w zakresie możliwości wzmocnienia organizacyjnego pełnomocników do spraw ochrony praw człowieka w Policji. Wyniki przedmiotowej analizy zostały przekazane do Komendy Głównej Policji.

Opracowano również mapę policyjnych obiektów strzeleckich, w której wskazane zostały kluczowe obszary wymagające udoskonalenia w zakresie dostępu do wyszkolenia strzeleckiego.

Dokonano także przeglądu przepisów i praktyki w zakresie przeprowadzania testów sprawności fizycznej, a także wystąpiono do Komendanta – Rektora Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie (który sprawuje nadzór nad zespołem prowadzącym prace nad nowym modelem testów sprawności fizycznej), z prośbą o przeanalizowanie propozycji rozszerzenia rocznego testu sprawności fizycznej o ćwiczenie z zakresu taktyki i technik interwencji.

Natomiast obszary dotyczące zmiany postaw i działań edukacyjnych, kadr policyjnych, oceny pracy funkcjonariuszy i wsparcia psychologicznego stanowią przedmiot prac utworzonego przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji *Zespołu do spraw wdrożenia niektórych postanowień Strategii działań nakierowanych na przeciwdziałanie naruszeniom praw człowieka przez funkcjonariuszy Policji*, który w oparciu o ogólne założenia zawarte w wybranych obszarach *Strategii* przygotował szczegółowe projekty działań.

W ramach rozpowszechniania standardów ochrony praw człowieka opracowanych przez organizacje międzynarodowe, dokonano tłumaczenia na język polski na potrzeby Policji następujących pozycji: wydanej przez Radę Europy w 2013 roku publikacji *European Convention Handbook for Police. A handbook for police officers and other law enforcement officials*, która poza standardami działań Policji wynikającymi z treści Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zawiera standardy Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom (CPT) dotyczące zachowań funkcjonariuszy oraz Europejski Kodeks Etyki Zawodowej Policji, a także wydanego w grudniu 2013 roku przez Agencję Praw Podstawowych UE podręcznika trenerskiego pn. *Fundamental rights - based police training. A manual for Police trainers*.

W kontekście powyższego warto również wskazać na istniejące już rozwiązania dotyczące przeciwdziałania potencjalnym zachowaniom funkcjonariuszy Policji związanym z przekraczaniem posiadanych uprawnień. Wśród regulacji szczególnie istotnych z punktu widzenia szybkiej reakcji na niedopuszczalne zdarzenia, dającej rękojmię ujawnienia i utrwalenia ewentualnych dowodów, należy wymienić m.in.:

- uprawnienie policjantów do obserwowania i rejestrowania przy użyciu środków technicznych obrazu z pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, policyjnych izb dziecka, pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych,
- obowiązek przeprowadzenia badania lekarskiego w sytuacji, gdy żąda tego osoba zatrzymana przez Policję lub gdy posiada ona widoczne obrażenia ciała,
- obowiązek powiadomienia właściwego przełożonego lub osoby pełniącej służbę dyżurną, jeśli w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nastąpiło zranienie osoby lub wystąpiły inne widoczne objawy zagrożenia życia lub zdrowia tej osoby albo nastąpiła jej śmierć. Obowiązek dokonania ww. powiadomienia istnieje również w przypadku zranienia lub śmierci zwierzęcia, a także zniszczenia mienia. Obowiązek ten dotyczy także każdego przypadku użycia lub wykorzystania broni palnej,
- obowiązek powiadomienia właściwego miejscowo prokuratora o zdarzeniu skutkowym z udziałem policjanta,

- obowiązek powiadomienia o użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w policyjnej izbie dziecka, sędziego rodzinnego sprawującego nadzór nad tą placówką,
- obowiązek powiadomienia określonych organów o przypadku skutkowego użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez pododdział zwarty.

Należy stwierdzić, że organy ścigania prowadzące śledztwa w zakresie przestępstw związanych ze stosowaniem przemocy wobec osób zatrzymanych korzystają z istniejących i skutecznych możliwości pozyskiwania dowodów. Wdrożone rozwiązania wielokrotnie pozwoliły na przypisanie zawinienia sprawcy czynu zabronionego, a w konsekwencji doprowadziły do jego skazania, co potwierdzają również dane wskazane w wystąpieniu Pana Rzecznika dotyczące liczby policjantów prawomocnie skazanych za popełnienie ww. przestępstw.

Z wyrazami szacunku

MINISTER SPRAW WEWNĘTRZNYCH
I ADMINISTRACJI

[Podpis]
z up. Jarosław Zieliński
Sekretarz Stanu